

Această publicație este realizată în cadrul proiectului „Consolidarea integrității în achizițiile publice”, implementat de către Institutul pentru Dezvoltare și Inițiativă Sociale (IDIS) „Viitorul”, în parteneriat cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență (SUA).

Buletinul informativ a fost elaborat cu asistența financiară a Fondului de Parteneriat pentru Transparență. Conținutul este responsabilitatea exclusivă a IDIS „Viitorul” și nu reflectă sub nicio formă punctele de vedere ale IDIS „Viitorul” și Fondului de Parteneriat pentru Transparență.

ACHIZIȚIILE PUBLICE IN VIZOR

BULETIN INFORMATIV

Nr. 8 (iunie 2023)

DIN CUPRINS

3 | NOUȚĂȚI

Coaliția de Monitorizare a Achizițiilor Publice, lansată în premieră în Republica Moldova de către IDIS „Viitorul”

7 | GRANTURI

IDIS „Viitorul” anunță runda a doua a concursului de granturi pentru societatea civilă din Moldova în domeniul monitorizării achizițiilor publice

14 | ADVOCACY

Achizițiile publice de valoare mică – mai transparente din 1 iulie?

16 | LEGISLAȚIE

Propunerile IDIS „Viitorul” și AGER la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 74/2020

23 | CIFRE

Creștere record de peste 60% a volumului contractelor de achiziții în 2022

27 | BANI PUBLICI

Societatea civilă la straja banilor publici. Ce încălcări au admis autoritățile din Rîșcani

EDITORIAL

ACHIZIȚIILE PUBLICE, MONITORIZATE de societatea civilă și jurnaliștii din Moldova prin programul de granturi desfășurat de IDIS „Viitorul” și PTF

Carolina UNGUREANU

Vicedirector IDIS „Viitorul” și manager de proiect

Opt organizații din Republica Moldova (*Asociațiile obștești „Localinvest”, „Prospect”, „Media-Guard” (în parteneriat cu Ziarul de Gardă), „LEX XXI”, „Centrul Contact Cahul” (în parteneriat cu „Cahul 2030”), „AGER”, „Părinți Solidari” și proiectul media „CU SENS”*) au beneficiat de granturi în valoare totală de peste 185 de mii de dolari pentru monitorizarea achizițiilor publice în cadrul proiectului [„Consolidarea integrității în achizițiile publice”](#). Astfel, 71 de autorități contractante au fost monitorizate, valoarea financiară estimată cumulată a procedurilor monitorizate fiind de aproximativ 93,3 mln de dolari.

Proiectele s-au concentrat într-un mod echilibrat atât pe monitorizare achizițiilor publice, cât și pe investigații jurnalistice – pe de o parte, cât și pe creșterea gradului de conștientizare, pe de altă parte. Organizațiile au emis un număr total de 231 de publicații, printre care articole, rapoarte, investigații, postări pe rețelele de socializare, emisiuni TV, videoclipuri explicative, emisiuni de radio, talk-show-uri, materiale tipărite, școli de vară, infografice, campanii de informare, discuții publice și evenimente de instruire. Totodată, au fost formulate 69 de notificări și recomandări pe baza constatărilor în procesul de monitorizare a achizițiilor publice. Rezultatul așteptat al acestor eforturi ar fi obținerea eficienței în utilizarea banilor publici, minimizarea riscurilor autorităților publice, și în final, bunuri, lucrări și servicii publice de calitate pentru cetățenii Republicii Moldova.

PROIECTUL DE CONSOLIDARE A ACHIZIȚIILOR PUBLICE, PREZENTAT LA ZIUA AMERICII DE LA CAHUL

» Echipa proiectului „Consolidarea integrității în achizițiile publice”, implementat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” în colaborare cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență din SUA, a prezentat proiectul în cadrul Zilei Americii, desfășurată la 20 mai 2023 în municipiul Cahul.

Al treilea an, Ambasada SUA a organizat o serie de evenimente publice în aer liber consacrate cooperării dintre Republica Moldova și Statele Unite ale Americii. Evenimentul, dedicat parteneriatului puternic dintre Republica Moldova și SUA,

a evidențiat impactul pozitiv al asistenței americane pentru locuitorii din Republica Moldova.

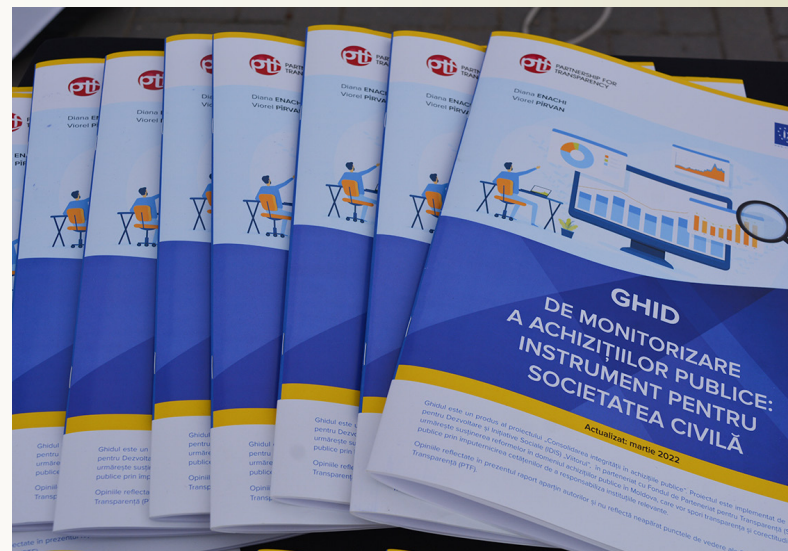
Startul Zilei Americii la Cahul a fost dat de Excelența sa, Ambasadorul SUA în Republica Moldova, Kent D.Logsdon și Primarul municipiului Cahul, Nicolae Dandis. „Dragi prieteni, parteneri și invitați. Mulțumim mult autorităților de la Cahul, prezența cărora demonstrează parteneriatul și prietenia pe care SUA și Moldova le-au construit de-a lungul deceniilor. De la independența Republicii Moldova, SUA au investit în Moldova peste 2 miliarde de dolari pentru a-i ajuta pe moldoveni să construiască un viitor democratic, prosper și sigur”, a declarat ambasadorul SUA în cadrul evenimentului. La rândul său, edilul municipiului Cahul a mulțumit pentru proiectele susținute de poporul american și importanța acestora pentru localitate.

pliantele, infograficele din carnete ce vizează finanțarea educației și cum contribuim la o mai bună transparență financiară a instituțiilor de învățământ etc. Am încercat să comunicăm participanților de la Ziua Americii despre metodologia stegulețelor roșii și cum cetățenii pot monitoriza eficiența utilizării banilor publici la ei în localitate. De asemenea, au fost prezentate rapoartele IDIS „Viitorul” elaborate în cadrul proiectului „Evaluarea statutului Democrației locale în Moldova”, cu susținerea financiară a National Endowment for Democracy”, a declarat Carolina Ungureanu, vicedirector IDIS „Viitorul” și managerul proiectului.

Proiectul „[Consolidarea integrității în achizițiile publice](#)” urmărește susținerea reformelor în domeniul achizițiilor publice în Moldova, care vor spori transparența și corectitudinea achizițiilor publice prin împuternicirea cetățenilor de a responsabiliza instituțiile relevante. În acest sens, Ziua Americii la Cahul a constituit o platformă foarte bună pentru echipa proiectului de a comunica direct cu vizitatorii și de a promova în rândul publicului valorile de transparență și integritatea achizițiilor. Astfel, pe parcursul zilei, participanții au fost informați despre obiectivele proiectului și rezultatele monitorizării achizițiilor publice de către societatea civilă, dar și alte inițiative ale IDIS „Viitorul” susținute cu suportul SUA.

„Suntem onorați să prezentăm la ziua Americii la Cahul o parte din produsele elaborate în cadrul proiectului – „Consolidarea integrității în achiziții publice” - implementat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) Viitorul împreună cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență din SUA. Astfel, cetățenii, dar și alte proiecte și programe (USAID, IOM, U.S. Embassy Moldova, proiectul Reforme Instituționale și Structurale în Moldova, Comunitatea Mea, Promo - LEX etc.) au aflat mai multe despre acțiunile noastre și a subgrantiștilor (Ziarul de Garda, Lex XXI, Părinți Solidari etc.) în domeniul achizițiilor publice. Ne bucurăm că un interes sporit a trezit [Ghidul de monitorizare a achizițiilor publice – instrument pentru societatea civilă](#), buletinele informative,

Zilele Americii, organizate în acest an la Chișinău, Bălți și Cahul a inclus expoziția proiectelor de asistență americană. De asemenea, cei prezenți a avut parte de activități interesante și zone tematice pentru publicul larg: zona gastronomică, zona America Bus, unde publicul a avut posibilitatea de a se familiariza cu oportunitățile de învățare a limbii engleze, zona scenei unde a avut loc un concert de muzică susținut de o trupă americană, precum și proiecția filmului american FINCH etc.

Zilelor Americii în Republica Moldova sunt la cea de-a treia ediție, marchând 30 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice și de prietenie între Moldova și Statele Unite ale Americii.

Sursa: www.viitorul.org

COALIȚIA DE MONITORIZARE A ACHIZIȚIILOR PUBLICE, LANSATĂ ÎN PREMIERĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA DE CĂTRE IDIS „VIITORUL”

» Mai multe organizații ale societății civile, jurnaliști, experți și monitori independenți din Republica Moldova își vor consolida eforturile în vederea implicării și monitorizării achizițiilor publice prin fondarea Coaliției de Monitorizare a Achizițiilor Publice. În acest sens, la 29 iunie curent, a avut loc prima ședința de constituire a Coaliției. Aceasta este creată de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în comun cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență (PTF) din SUA, ca parte a proiectului „Consolidarea integrității în achizițiile publice”, ce urmărește susținerea reformelor în domeniul achizițiilor publice în Moldova.

Coaliția de Monitorizare a Achizițiilor Publice își va desfășura activitatea pe o durată de minim 12 luni (reglementată printr-o strategie proprie și Regulament de organizare și funcționare), cu posibilitatea de continuare în cazul în care membrii vor fi interesați.

„Misiunea Coaliției este consolidarea și coordonarea eforturilor societății civile care monitorizează achizițiile publice în procesul de parti-

pare la dialogul cu autoritățile publice. Scopul Coaliției este de a asigura o sinergie a eforturilor societății civile care monitorizează achizițiile publice în identificarea problemelor și propunerea de soluții pentru remedierea acestora autorităților publice competente. Scopul acestor eforturi este influențarea politicilor publice, sporirea transparenței și integrității achizițiilor publice, asigurarea eficienței în utilizarea banilor publici, minimizarea riscurilor autorităților publice, și în

final, asigurarea cetățenilor cu bunuri, lucrări și servicii publice de calitate”, a declarat Carolina Ungureanu, vicedirectoare IDIS „Viitorul” și managerul proiectului.

La rândul său, Hady Fink, directorul proiectului din partea PTF a subliniat „Sperăm foarte mult că Coaliția de monitorizare va reprezenta o piață de temelie în construirea unei infrastructuri robuste de monitorizare a achizițiilor publice în Republica Moldova. Coaliția va dezvolta capacitățile societății civile prin schimbul de experiență și va asigura ca constatările și recomandările din activitățile de monitorizare să contribuie la îmbunătățirea sistemului de achiziții publice”.

„Coaliția instituită astăzi reprezintă o platformă pentru a ne face vocea auzită, pentru a fi mai puternici și pentru a avea un impact mai mare asupra creșterii transparenței și integrității sectorului achizițiilor publice. Coaliția rămâne în continuare deschisă și pentru alte organizații și monitori care vor să se alătore eforturilor noastre”, a îndemnat Diana Enachi, coordonatoare de proiect și expertă achiziții publice la IDIS „Viitorul”.

IAR PENTRU REGLEMENTAREA EFORTURILOR în monitorizarea achizițiilor publice, inclusiv prin schimb de practici și tehnici de monitorizare, membrii se vor ghida de Strategia Coaliției de monitorizare, dar și de Regulamentul de organizare și funcționare a acesteia. Regulamentul definește misiunea, scopul și obiectivele Coaliției, **printre care putem menționa:**

- ☑ ASIGURAREA UNUI MEDIU DE DISCUȚII participativ și incluziv, cu dezbateri permanente/sistematice a problemelor în domeniul achizițiilor publice;
- ☑ ELABORAREA UNEI VIZIUNI COMUNE a societății civile asupra priorităților și direcțiile principale de dezvoltare a sistemului național de achiziții publice;
- ☑ INFLUENȚAREA PROCESULUI DECIZIONAL în domeniul achizițiilor publice, prin implicarea activă și transparentă în dialogul cu autoritățile de reglementare;
- ☑ PARTICIPAREA LA ELABORAREA POLITICILOR PUBLICE în domeniul achizițiilor publice, monitorizarea și evaluarea implementărilor; studierea și discutarea experienței europene și internaționale relevante în domeniul achizițiilor publice;
- ☑ PROMOVAREA TRANSPARENȚEI în activitatea autorităților publice cu atribuții în domeniul achizițiilor publice;
- ☑ ELABORAREA STUDIILOR, analizelor, cercetărilor și rapoartelor în domeniul achizițiilor publice; participarea la acțiuni de instruire și educare în domeniul achizițiilor publice și monitorizarea acestora etc.

„Ne propunem să contribuim la transparentizarea achizițiilor publice și să venim cu recomandări de îmbunătățire a proceselor de achiziție la toate etapele de implementare”, a subliniat în acest sens expertul asociat al IDIS „Viitorul”, Vadim Țurcan.

Membrii Coaliției sunt reprezentanți ai organizațiilor societății civile, jurnaliști de investigație, monitori independenți, experți și alte persoanele interesate în monitorizarea achizițiilor publice. Aceștia vor primi suport din partea echipei IDIS „Viitorul” și PTF pentru a aplica într-un mod consolidat expertiza, experiența, campaniile de advocacy și recomandările formulate în vederea îmbunătățirii achizițiilor publice în Moldova.

„Vom avea oportunitatea să colaborăm mai mult și vom fi o platformă puternică care va putea înainta propuneri de politici, să inițieze discuții cu decidenții și autoritățile pentru a contribui la îmbunătățirea cadrului legal și modul în care se execută prevederile legale în domeniul achizițiilor publice”, este de părere Olga Diaconu, Coordonator de proiecte în cadrul Asociației pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă AGER.

Valeriu Rusu, directorul executiv al Asociației „Habitat” a menționat „Vrem să ne unim eforturile pentru ca banii publici ai contribuabilor să fie utilizați în trend pozitiv, fapt ce va contribui la dezvoltarea localităților noastre”.

La rândul său, Lilia Zaharia, directoarea Transparency International Moldova a subliniat importanța parteneriatului pentru integritatea achizițiilor: „Mă bucur că aveți această inițiativă de a coagula societatea civilă în domeniul achizițiilor, a scoate în evidență, a vocifera și combate ilegalitățile din domeniu”.

Iar Dumitru Cimpoeș, președintele Asociației „Feedback” din Basarabeasca a menționat „Autoritățile nu sunt atât de transparente pe cât noi credem, și nu cunoaștem cum într-adevăr sunt cheltuiți banii publici. Din acest motiv, suntem

motivați să monitorizăm achizițiile publice pentru a asigura transparența locală”.

„Domeniul educațional este foarte afectat de corupție și la nivel de țară vedem o tendință negativă la utilizarea banilor, neținându-se ține cont de necesitățile prioritare. Prin intermediul Coaliției ne vom uni eforturile și poate reușim să stopăm această tendință”, își dorește Ala Revenco, președinta Asociației „Părinți Solidari” .

„Vreau să contribui prin cunoștințele și experiența mea la consolidarea integrității achizițiilor publice pentru o transparență mai mare, pentru eficientizarea banilor publici, prevenirea fraudei și a corupției în achizițiile publice”, a adăugat și monitorul independent, Ion Bulmaga.

De asemenea, în cadrul Coaliției a fi încurajată elaborarea diverselor materiale (articole privind monitorizarea achizițiilor publice, bune practici, rezultate ale recomandărilor propuse autorităților publice în domeniu etc.), iar unele materiale vor fi remunerate. Materialele elaborate și recomandările formulate de către membrii Coaliției vor fi ulterior comunicate public și transmise decidenților, contribuind astfel la îmbunătățirea legislației, politicilor și practicilor din sector.

Sursa: www.viitorul.org

IDIS „VIITORUL” ANUNȚĂ

RUNDA A DOUA A CONCURSULUI DE GRANTURI PENTRU SOCIETATEA CIVILĂ DIN MOLDOVA ÎN DOMENIUL MONITORIZĂRII ACHIZIȚIILOR PUBLICE

» Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” în colaborare cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență lansează cea de-a doua rundă a concursului de finanțare prin granturi pentru monitorizarea achizițiilor publice ([Prima rundă de subgranturi](#) a avut loc în 2022 și 2023, cu implementarea și finanțarea a opt proiecte). Granturile (în valoare între 5.000 și 25.000 de dolari SUA) vor fi acordate reprezentanților organizațiilor societății civile din Republica Moldova pe baza unui proces deschis și competitiv de selecție ce urmărește implicarea societății civile în activități de monitorizare efectivă a achizițiilor publice. Pentru a participa la concursul de granturi, reprezentanții organizațiilor societății civile vor depune o propunere de proiect de monitorizare a achizițiilor publice.

Programul de granturi se desfășoară în cadrul proiectului „[Consolidarea integrității în achizițiile publice](#)”. Scopul proiectului este de a sprijini reforma sectorului achizițiilor publice din Moldova, ceea ce va contribui la creșterea transparenței și echității procedurilor de achiziții prin abilitatea cetățenilor în sensul responsabilizării instituțiilor relevante.

CONCURS DE GRANTURI pentru societatea civilă runda a 2-a în domeniul monitorizării achizițiilor publice

Deadline 16 iulie 2023

OBIECTIVELE PROGRAMULUI DE GRANTURI

- 1 Efectuarea monitorizării independente a achizițiilor publice la nivel național, central, local (APL nivelul I și APL nivelul II), sectorial de către OSC-uri, utilizând o varietate de instrumente.
- 2 Promovarea achizițiilor publice transparente, eficiente și responsabile. Pe baza constatărilor monitorizării efectuate, consilierea autorităților/entităților contractante cu privire la: potențialele riscuri în procesul de achiziție publică; indicatorii de risc la toate etapele procesului de achiziție; neregulile și modalitățile de abordare a acestora în sensul îmbunătățirii procesului și prevenirii riscurilor de fraudă și corupție.
- 3 Îmbunătățirea legislației, reglementărilor, politicilor, procedurilor și practicilor prin formularea de recomandări către autoritățile/entitățile contractante și cele de reglementare, ca urmare a constatărilor din procesul de monitorizare a achizițiilor publice.

CINE POATE APLICA?

Asociațiile obștești (organizațiile societății civile) înregistrate în Republica Moldova (din toate localitățile și regiunile țării) sunt eligibile să aplice în cadrul acestui apel.

CRITERIILE DE ELIGIBILITATE

Asociațiile obștești pot depune propunerile de proiect în mod individual sau în parteneriat cu una sau mai multe organizații ale societății civile. În cazul unui consorțiu se va atașa la dosar un acord de parteneriat semnat de toate părțile. Participanții la concurs trebuie să îndeplinească cele nouă cerințe obligatorii de la punctul 5 din [Ghidul de finanțare](#).

CE TREBUIE SĂ INCLUDĂ PROPUNEREA DE PROIECT?

Propunerea de proiect va fi axată pe monitorizarea procedurilor de achiziție publică în curs de desfășurare (condiție obligatorie). Vor fi monitorizate autoritățile contractante (cum ar fi autoritățile publice centrale și locale – de nivelul I și II) și/sau achizițiile dintr-un anumit sector (spre exemplu: educație, sănătate, utilități etc.). Fiecare organizație selectată va trebui să formuleze și să transmită în mod obligatoriu recomandări autorităților/entităților contractante, factorilor de decizie, organelor de control/de drept/anticorupție, după caz. Iar la sfârșitul fiecărui proiect, fiecare organizație selectată va elabora în mod obligatoriu un raport de monitorizare.

ACTIVITĂȚI NEELIGIBILE

Următoarele activități NU sunt eligibile pentru finanțare:

- 1 activități care urmăresc fie în mod exclusiv, fie în mod specific, sponsorizări individuale pentru participarea la ateliere, seminare, conferințe, congrese;
- 2 activități care urmăresc obținerea de burse individuale pentru studii sau cursuri de formare;
- 3 activități care presupun elaborarea tezelor (Licență, Masterat sau Doctorat);
- 4 activități care vizează finanțarea unei singure conferințe. Conferințele pot fi finanțate doar dacă fac parte dintr-o serie de activități care urmează să fie implementate în cadrul unui anumit proiect de monitorizare;
- 5 proiecte de monitorizare ce urmăresc profitul economic sau proiecte non-profit care servesc interesele unor grupuri țintă foarte limitate;
- 6 activități care sprijină partidele politice;
- 7 cercetare, analiza politică și juridică care nu are legătură cu o propunere anumită de monitorizare a achizițiilor.

VALOAREA ȘI DURATA PROIECTELOR

Suma totală disponibilă pentru programul de granturi este de 100 000 USD. Asociațiile obștești înregistrate în Republica Moldova pot aplica și solicita granturi, care vor fi de minim 5 000 USD și maxim 25 000 USD.

Perioada de implementare a proiectului nu trebuie să depășească 12 luni. Propunerile de proiect vor fi evaluate de către Comisia de evaluare în baza unei grile de evaluare. După evaluarea tuturor propunerilor, granturile vor fi oferite în limita bugetului disponibil.

Grila de evaluare a propunerilor de proiect și toate condițiile de aplicare pot fi găsite în [Ghidul de finanțare](#).

PROCEDURA DE APLICARE

Dosarul de participare trebuie să cuprindă următoarele documente obligatorii:

- ☑ Certificatul de înregistrare
- ☑ [Formularul de aplicare](#) (pentru partea narativă). Formularul poate fi completat în limba română sau în limba engleză. Vor fi admise doar aplicațiile ce respectă acest model de formular. Pentru a pregăti acest formular, asigurați-vă că luați în considerare cerințele obligatorii de la punctul 5 din [Ghidul de finanțare](#). În cazul unui consorțiu, rolul ambelor organizații trebuie să fie clar descris, precum și activitățile care urmează să fie desfășurate de experții propuși.
- ☑ Profilul organizației (descrierea organizației)
- ☑ CV-urile membrilor echipei de implementare și ale experților
- ☑ Bugetul proiectului. Bugetul va fi formulat utilizând acest [model de buget](#). Bugetul trebuie să includă și suma pentru efectuarea auditului financiar extern (1 000 USD). Bugetul obligatoriu va include și justificarea cheltuielilor (conform formularului: pagina 1 și pagina 2). Compania care va efectua auditul financiar va fi desemnată de IDIS și PTF. Vor fi admise doar aplicațiile ce respectă acest model de formular.

ÎN CAZUL UNUI CONSORTIU: se va atașa acordul de parteneriat semnat de toate părțile și contractul va fi semnat cu partenerul principal.

Doar dosarele complete vor fi admise pentru participarea la concurs.

TERMENUL LIMITĂ

Termenul-limită de depunere a dosarului este **16 iulie 2023, ora 23.00**, ora Moldovei.

În subiectul mesajului trebuie să fie indicat cuvântul „*Aplicație_subgrantare_monitorizarea_achizițiilor publice*”. Dosarul va fi expediat la adresa mihai.turcanu@viitorul.org și ungureanu.carolina@gmail.com

PARTICIPANȚII POT ADRESA ÎNTREBĂRI DE CLARIFICARE pe adresa de email mihai.turcanu@viitorul.org până pe 10 iulie 2023. Răspunsurile la toate întrebările adresate vor fi publicate pe 11 iulie 2023 pe pagina www.viitorul.org.

Lista organizațiilor beneficiare va fi publicată pe pagina web a IDIS www.viitorul.org.

71 DE AUTORITĂȚI PUBLICE CU ACHIZIȚII DE PESTE 93 MLN. DOLARI, MONITORIZATE DE ORGANIZAȚIILE BENEFICIARE ALE PROGRAMULUI DE GRANTURI OFERIT DE IDIS „VIITORUL” ȘI PTF

» În cadrul proiectului „[Consolidarea integrității în achizițiile publice](#)”, implementat de către Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în parteneriat cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență (SUA) printr-un proces competitiv, au fost selectate opt organizații (Asociațiile obștești „Localinvest”, „Prospect”, „Media-Guard” (în parteneriat cu Ziarul de Gardă), „LEX XXI”, „Centrul Contact Cahul” (în parteneriat cu „Cahul 2030”), „AGER”, „Părinți Solidari” și proiectul media „CU SENS”) care au beneficiat de granturi în valoare totală de peste 185 de mii de dolari pentru monitorizarea achizițiilor publice.

Beneficiarii granturilor din prima rundă au implementat proiecte de monitorizare a achizițiilor desfășurate de autoritățile publice, cum ar fi primăriile și consiliile raionale, întreprinderile cu capital public sau alte entități de stat. Astfel, 71 de autorități contractante au fost monitorizate, iar valoarea financiară estimată cumulată a procedurilor monitorizate este de aproximativ 93.339.581 USD. Cele mai des monitorizate proceduri au fost licitațiile deschise (29%), cererea ofertelor de prețuri (25%), sau proceduri de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare, și doar trei proiecte s-au concentrat pe achiziții de valoare mică. Monitorii au menționat că achizițiile de valoare mică sunt efectuate în cel mai puțin transparent mod și scot în evidență constatări „interesante” în materie de nereguli, încălcări, ilegalități, conflicte de interese, situații fără precedent etc. În ceea ce privește sectoarele monitorizate, cel mai răspândit a fost cel al infrastructurii – fiind monitorizat de șase proiecte, și sectorul de sănătate – monitorizat de trei proiecte.

Beneficiarii au folosit o varietate de resurse pentru a monitoriza procedurile de achiziții publice. Cea mai des folosită resursă a fost [Mtender](#) (șapte proiecte), al doilea cel mai folosit instrument fiind [Ghidul de monitorizare a achizițiilor publice – instrument pentru societatea civilă](#), elaborat de IDIS „Viitorul” (șase mențiuni). [OpenMoney](#) este

pe locul trei la acest capitol (patru mențiuni). Cu toate acestea, beneficiarii au indicat o serie de probleme cu Mtender, precum faptul că utilizarea acestuia nu este obligatorie pentru achiziții sectoriale sau întreprinderi de stat, că contractele nu sunt încărcate acolo, interfață și motor de căutare slab dezvoltat etc.

Proiectele s-au concentrat într-un mod echilibrat atât pe monitorizare achizițiilor publice, cât și pe investigații jurnalistice – pe de o parte, cât și pe creșterea gradului de conștientizare și PR – pe de altă parte. Beneficiarii au emis un număr total de 231 de publicații, printre care articole, rapoarte, investigații, postări pe rețelele de socializare, emisi-

REZULTATE

Programul de granturi pentru societatea civilă din în domeniul monitorizării achizițiilor publice

Programul de subgranturi a fost desfășurat în perioada 2022-2023, în cadrul proiectului „Consolidarea integrității în achizițiile publice”, implementat de IDIS „Viitorul” în colaborare cu Fondul de Parteneriat.

Opt organizații au beneficiat de granturi în valoare totală de peste **185 de mii de dolari** pentru monitorizarea achizițiilor publice.

ORGANIZAȚIILE BENEFICIARE

- Asociația obștească „Media-Guard” (în parteneriat cu Ziarul de Gardă)
- Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă „AGER”
- „Centrul Contact Cahul” (în parteneriat cu „Cahul 2030”)
- Asociația pentru Drepturile Omului „LEX XXI”
- Asociația obștească „Localinvest”
- Asociația obștească „Prospect”
- Asociația „Părinți Solidari”
- Proiectul media „CU SENS”

IMPACT

1,6 mlrd lei

Valoarea procedurilor monitorizate

71

autorități contractante monitorizate

127 proceduri de achiziții monitorizate

231 publicații realizate de subgrantiști

69 notificări și recomandări adresate autorităților

Cele mai multe recomandări

- Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă „AGER”
- Asociația „Părinți Solidari”
- „Centrul Contact Cahul” (în parteneriat cu „Cahul 2030”)
- Asociația pentru Drepturile Omului „LEX XXI”

14
14
13
11

uni TV, videoclipuri explicative, emisiuni de radio, talk-show-uri, materiale tipărite, școli de vară, infografice, campanii de informare, discuții publice și evenimente de instruire.

Printre realizările centrale a subgrantiștilor putem menționa că, în raionul Cahul, de exemplu, a fost publicat articolul [achizițiile publice sunt monitorizate de către cetățeni și presa locală cu suportul A.O. Centrul „Contact-Cahul”](#). Astfel, au fost monitorizate șase proceduri de achiziție publice, creat un grup de lucru pe monitorizarea achizițiilor, prezentate două rapoarte către autoritățile locale și publicate peste 14 articole în presa locală, cum ar fi [Nicolae Olteanu: Ne străduim sa fim transparentți](#), [Monitorizare cetățenească: Lucrările de reparație la drumul local Zîrnești-Baurci Moldoveni](#), [Când va fi reparat drumul de acces spre s. Alexanderfeld, raionul Cahul](#) sau [Două centre de sănătate din raionul Cahul vor fi reparate de compania care a construit Stadionul ATLANT](#). Un alt obiectiv al proiectului a inclus sporirea gradului de conștientizare a cetățenilor cu privire la necesitatea de a se implica în procesul de monitorizare a achizițiilor publice.

Prin intermediul proiectului „Monitorizarea achizițiilor publice pentru anul 2022 din raionul Cimișlia”, în premieră, în orașul Cimișlia, în grupul de lucru privind achizițiile publice au fost incluși reprezentanți ai societății civile și anume Asociația obștească „Prospect”. În cadrul proiectului au fost monitorizate șapte obiecte de reparație a drumurilor locale și două obiecte de infrastructură din raionul Cimișlia și anume reparația capitală a acoperișului Spitalului raional Cimișlia și amenajarea terenului adiacent a Muzeului de Istorie, Etnografie și Artă din orașul Cimișlia, iar concluziile monitorizării au fost relatate în [reportaje și articole de presă](#). Iar în raionul Rîșcani, [reprezentanții A.O. „Localinvest”](#) au reușit să monitorizeze cum au fost cheltuiți banii alocați pentru lucrările de reparație într-un bloc al spitalului raional, dar și cum au fost gestionați banii alocați pentru întreținerea drumurilor din raionul Rîșcani. Încălcările au ieșit la iveală în procesul de monitorizare a achizițiilor publice în două instituții ale statului din raion.

Iar în municipiul Bălți, prin proiectul implementat de Asociația pentru Drepturile Omului „LEX XXI” - „Achiziții publice pe înțelesul tuturor” s-a reușit responsabilizarea autorităților publice, dar și sporirea gradului de informare a cetățenilor pe marginea subiectului achiziții publice prin investigații - [Investigație: Unde este trotuarul de pe strada Mihail Sadoveanu, ori cum reușește Primăria Bălți să ocolească cadrul normativ al Republicii Moldova?](#), reportaje – cel mai recent fiind [VIDEO | Ei se ceartă, iar bălțenii suferă](#), infografice, dialoguri publice, materiale și campanii informative. Toate aceste produse vor contribui la îmbunătățirea acestui sector și la creșterea transparenței în municipiu.

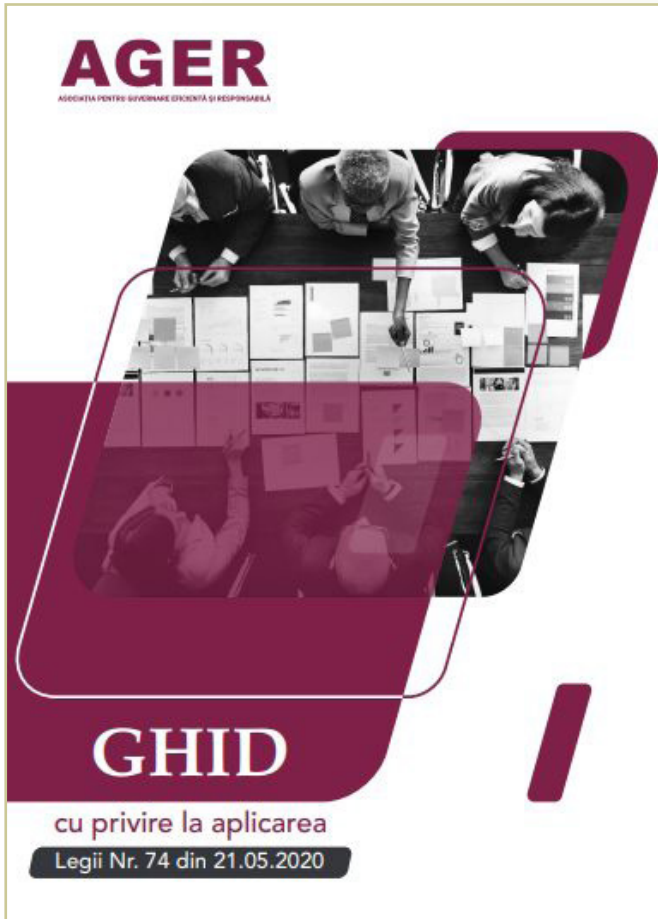
La Chișinău, în cadrul proiectului „[Consolidarea capacității de monitorizare a achizițiilor publice pentru jurnaliști și activiști](#)”, de [Asociația Media-Guard](#), au fost publicate trei investigații jurnalistice, organizate sesiuni de comunicare cu participarea autorităților competente în domeniul accesului la informația de interes public, am organizat o tabără de vară în cadrul căreia, experți în achiziții, transparență, acces la informație, dar și jurnaliști au instruit 15 tineri în domeniul achizițiilor publice. Tinerii au învățat cum sunt organizate achizițiile publice, ce informații pot găsi pe portalurile tender.gov.md, mtender.gov.md și ansc.md și care este cadrul legal al sistemului de achiziții publice, cum să identifice teme în sistemul de achiziții care i-ar afecta pe cei mai vulnerabili, cum să documenteze averile funcționarilor, care sunt baze de date utile pentru a verifica ipoteza unor tendere cu probleme, care sunt riscurile de corupție în achizițiile publice, cum să formuleze solicitările de informație ca să obțină dosare privind achizițiile publice, ce este clientelismul politic și ce efecte are și cum pot monitoriza problemele de interes la nivel local. De la jurnaliștii proiectului media „CU SENS” putem afla prin intermediul materialelor video [ce este banul public, ce bunuri sau servicii a procurat o primărie, un minister sau orice altă instituție de stat din banii publici, cum peste 21 de milioane de lei, bani publici, au fost investiți în Parcul industrial Cahul](#), care deocamdată arată ca o ruină; [ce achiziții dubioase au avut](#)

[loc la ANI](#) unde au fost procurate bunuri și servicii, printre care mașină de spălat rufe cu uscător, o bucătărie, fotolii etc., în sumă totală de circa 3 milioane și jumătate de lei; aflăm prin [Investigație: De ce nu aud?](#) de se tergiversează procedura de achiziție a implanturilor auditive, [cine și cum poate contesta licitațiile publice](#) și [cum poți accesa licitațiile publice?](#) și alte subiecte interesante.

La rândul ei, Asociația Obștească „Părinți Solidari” a realizat în cadrul programului de granturi un [Ghid video despre monitorizarea achizițiilor publice din sistemul educațional](#). Ghidul reprezintă un suport pentru părinți, elevi, dar și orice cetățean interesat să urmărească cum sunt cheltuiți banii publici pentru școlile din țară. Materialul video explică importanța implicării în monitorizarea bugetelor alocate instituțiilor de învățământ, lucru care aduce un impact direct asupra calității procesului educațional. Totodată, au fost create

diverse infografice, articole privind monitorizarea achizițiilor în educație și câteva emisiuni live alături de părinți, experți și reprezentanți ai Ministerului Educației.

Iar Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER) a monitorizat procedurile de achiziții desfășurate în conformitate cu prevederile Legii 74/2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale, în cadrul proiectului „Monitorizarea achizițiilor sectoriale în Republica Moldova”. Rezultatele monitorizării sunt incluse în [Raportul de monitorizare a achizițiilor sectoriale](#), lansat în ianuarie 2023. În baza concluziilor, raportul conține o serie de sugestii și recomandări, atât de ordin legislativ și normativ, cât și de ordin funcțional, orientate spre îmbunătățirea sistemului de achiziții sectoriale din Republica Moldova. Raportul a fost elaborat în rezultatul analizei a aproximativ 100 de proceduri de achiziție desfășurate conform Legii nr. 74/2020. Totodată, AGER a editat primul [Ghid cu privire la aplica-](#)

[rea Legii 74 din 21.05.2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale](#). Scopul acestui ghid este familiarizarea cu prevederile Legii Nr. 74/2020 privind achizițiile sectoriale, și anume când și cum acestea trebuie aplicate.

Problemele întâlnite cel mai des în timpul activităților de monitorizare au fost lipsa de cooperare și deschidere din partea autorității/entității contractante, precum și dificultatea de a obține informații de interes public. Pentru a face față acestor și altor dificultăți, beneficiarii au propus, printre altele, ca autoritatea/entitatea contractantă să ia măsuri pentru corectarea neregulilor și abaterilor de la legislație identificate de monitori; să fie crescut nivelul de participare/implicare a societății civile în grupul de lucru pentru achiziții al autorității contractante sau să se modifice legislația, reglementările sau procedurile. În ceea ce privește aceste dificultăți întâmpinate de beneficiari, echipa IDIS „Viitorul” a oferit sprijin constant tuturor celor care au solicitat acest lucru, oferind sfaturi cu privire la modul de a interacționa cu autoritățile contractante și alte autorități relevante pentru a se asigura că beneficiarii își pot desfășura activitatea de monitorizare.

Beneficiarii au formulat un număr total de 69 de notificări și recomandări pe baza constatărilor în procesul de monitorizare a achizițiilor publice. Recomandările au fost adresate, mai ales în formă scrisă, sau publicate pe site-urile beneficiarilor, precum autoritățile contractante monitorizate, dar și Ministerului Finanțelor, Centrului Național Anticorupție, Agenția Achiziții Publice, Cabinetul Prim-ministrului, Parlament, Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate etc. Rezultatul așteptat ar fi obținerea eficienței în utilizarea banilor publici, minimizarea riscurilor autorităților publice, și în final, bunuri, lucrări și servicii publice de calitate pentru cetățenii Republicii Moldova.

Autoare: Carolina Ungureanu,
vicedirector IDIS „Viitorul” și manager de proiect

ACHIZIȚIILE PUBLICE DE VALOAREA MICĂ – MAI TRANSPARENTE DIN 1 IULIE?

» La 1 iulie 2023 a intrat în vigoare [Hotărârea Guvernului nr. 870 din 14.12.2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică](#). Anterior, la data de 02 februarie 2023, au fost adoptate modificările la [Legea 131/2015 privind majorarea pragurilor pentru contractele de achiziții publice de valoare mică](#), drept urmare a inflației ridicate din ultima perioadă. Astfel, pentru contractele de achiziții de bunuri și servicii pragul crește de la 200 000 de lei până la 300 000 de lei fără TVA; pentru contractele de achiziții de lucrări de la 250 000 lei la 375 000 de lei fără TVA, iar pentru contractele de achiziții publice care au ca obiect servicii sociale de la 400 000 de lei la 600 000 de lei fără TVA.

Deși majorarea pragurilor pentru contractele de achiziții publice de valoare mică a fost motivată de autorități drept un mecanism de ajustare la inflație, mai mulți reprezentanți ai societății civile au semnalat riscul unei transparențe reduse prin imposibilitatea de monitorizare a acestor proceduri. În [avizul AGER, IDIS Viitorul, Inițiativa Pozitivă privind proiectele de modificarea Legii nr. 131/2015](#), potrivit pct. 70 din [Regulamentul 870/2022](#), autoritățile/entitățile contractante sunt obligate să prezinte trimestrial, până la data de 15 a lunii următoare, în SIA „RSAP” MTender, informația cu privire la achi-

zițiile publice de valoare mică realizate în conformitate cu prevederile pct. 14.

Necesitatea publicării informațiilor în sistemul electronic MTender a fost semnalată și în [Apelul Public al societății civile privind necesitatea asigurării transparenței și reglementării eficiente a achizițiilor publice de valoare mică](#). Recent, [Ministerul Finanțelor a anunțat lansarea noului funcțional de raportare a achizițiilor de valoare mică](#) prin intermediul platformei electronice de achiziții „mtender.md”. În comunicat se menționează faptul că,

prin intermediul platformei autoritățile contractante vor putea raporta și gestiona toate contractele/ facturile de achiziții publice de valoare mică într-un mod simplu și centralizat.

Informațiile detaliate privind procedura de raportare a achizițiilor de valoare mică pot fi consultate prin accesarea [ghidului de utilizare disponibil pe platforma „mtender.md”](#). Funcționalitatea va fi disponibilă pe platforma electronică de achiziții „mtender.md” începând cu data 10 iulie 2023 și este un serviciu gratuit. Deși se menționează că ghidul oferă instrucțiuni privind modul de utilizare a platformei pentru raportarea corectă a achizițiilor, în textul ghidului nu sunt identificate informații privind modalitatea de raportare și publicare în sistemul MTender a achizițiilor care, conform prevederilor noului Regulament, nu se desfășoară electronic.

Achizițiile publice de valoare mică reprezintă contractele care au ca obiect achiziția de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii, planificate și încheiate de către autoritățile contractante, ale căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, nu depășesc pragurile prevăzute la art.2 alin (1) din Legea nr.131/2015 privind achizițiile publice și art.1 alin (3) din Legea nr.74/2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transportului și serviciilor poștale.

Achizițiile publice de valoare mică se realizează de către autoritatea contractantă în baza planului anual de desfășurare a achizițiilor publice sau din motive de urgență, ca urmare a apariției unor necesități neplanificate sau evenimente imprevizibile. Motivele de urgență sunt justificate prin argumente concrete și stabilite de grupul de lucru printr-un proces-verbal, în conformitate cu pct. 8 din Regulament, în cazurile strict necesare, din motive de maximă urgență ca urmare a unor evenimente imprevizibile pentru autoritatea/entitatea contractantă în cauză, nu se pot respecta termenele pentru procedura de achiziție de valoare mică prin SIA „RSAP”. Situațiile invocate pentru a justifica maxima urgență nu trebuie să fie imputabile autorităților/entităților contractante.

Sursa: AGER și IDIS „Viitorul”

TABEL ACAHIZIȚII DE VALOAREA MICĂ CARE NU SE DESFĂȘOARĂ ÎN MTENDER

	Achiziții directe fără facturi de plată	Contracte directe	SIA RSAP MTender
Autoritatea Contractantă <i>Legea 131/2015</i>	--> 50.000 lei (fără TVA)	bunuri/servicii 50.000 lei --> 150.000 lei (fără TVA) lucrări 50.000 lei --> 200.000 lei (fără TVA) serv. sociale 50.000 lei --> 300.000 lei (fără TVA)	bunuri/servicii 150.000 lei --> 300.000 lei (fără TVA) lucrări 200.000 lei --> 375.000 lei (fără TVA) serv. sociale 300.000 lei--> 600.000 lei (fără TVA)
Entitatea Contractantă <i>Legea 74/2020</i>	--> 100.000 lei (fără TVA)	bunuri/servicii 100.000 lei --> 400.000 lei (fără TVA) lucrări 100.000 lei--> 1.000.000 lei (fără TVA) serv.sociale 100.000 lei--> 500.000 lei (fără TVA)	bunuri/servicii 400.000 lei --> 800.000 lei (fără TVA) lucrări 1.000.000 lei --> 2.000.000 lei (fără TVA) serv.sociale 500.000 lei --> 1.000.000 lei (fără TVA)
			Dacă achizițiile de valoare mică nu cad sub incidența prevederilor de la pct. 14, AC va desfășura procedura în sistemul MTender

PROPUNERILE IDIS „VIITORUL” ȘI AGER LA PROIECTUL DE LEGE PENTRU MODIFICAREA LEGII NR. 74/2020 PRIVIND ACHIZIȚIILE ÎN SECTOARELE ENERGETICII, APEI, TRANSPORTURILOR ȘI SERVICIILOR POȘTALE

» În primul rând, apreciem pozitiv faptul că unele recomandări, anterior prezentate de către societatea civilă, au fost luate în considerare și incluse în proiect. În acest sens, menționăm reglementarea atribuțiilor Agenției Achiziții Publice referitoare la sectorul achizițiilor de utilități, inclusiv stabilirea competențelor de monitorizare a procedurilor de achiziții sectoriale, instruirea și acordarea suportului metodologi, analiza statistică a achizițiilor sectoriale, elaborarea și publicarea rapoartelor privind achizițiile sectoriale.

În al doilea rând, analizând proiectul propus pentru consultări publice, tabelul de concordanță și tabelul comparativ (prevederile Legii 74/2020 și cele ale Directivei 25/2014), am formulat recomandări de îmbunătățire sau de clarificare ale normelor vagi, incomplete și care, prin urmare, pot genera discreție, transparență redusă și riscuri de fraudă și corupție.

PREVEDERE PROIECT	COMENTARIU / PROPUNERE
Art. 1 (5) Guvernul, o dată la doi ani, evaluează necesitatea ajustării pragurilor prevăzute la alin. (1) și, după caz, propune parlamentului revizuirea lor.	Această prevedere are caracter exclusiv de recomandare, nu de normă. Eficacitatea acesteia este nulă.
Art. 6. Achiziții mixte care cuprind aceeași activitate	<p>Există neconcordanțe și contradicții între prevederile alin. (3), (4) și (5), care se referă la situația în care se atribuie un singur contract mixt cu elemente de achiziție conform Legii 74, cât și altor legi. La alin. (3) se spune că în cazul în care se atribuie un singur contract, care conține atât elemente de achiziție conform legii 74, cât și elemente de achiziție conform altor legi, se aplică legea 74, indiferent de valoarea părților care ar fi în mod normal supuse unui alt act normativ. La alin. (4) se spune că în cazul în care contractul conține atât elemente din legea 74, cât și elemente de concesiuni, se aplică legea 74 numai în cazul în care valoarea părții din contract care reprezintă achiziția sectorială este egală sau depășește pragurile prevăzute la art. 1.</p> <p>Abordarea de la alin. (4). Legea cu privire la concesiuni prevede necesitatea elaborării unui studiu de fezabilitate pentru propunerile de concesiune, din care să reiasă inclusiv că nu este mai rațional să se aplice o procedură de achiziție. Deci prioritar ar fi aplicarea unei proceduri de achiziție față de procedura de concesiune, pentru a nu denatura concurența. Din alin. (4) pare să se dea prioritate unei proceduri de concesiune, deși în alin. (3) se acordă prioritate legii 74. Nu este oportun să fie prevăzut expres faptul că se aplică Legea 74 exclusiv în cazul în care valoarea depășește pragurile de la art. 1. De fapt, ar trebui să se încurajeze aplicarea legii 74 chiar și atunci când pragurile sunt mai mici.</p> <p>La alin. (5) se face, la fel, referire la achiziții cu elemente din legea 74, cât și la achiziții conform altor acte normative și se prevede că se aplică actul normativ pentru obiectul principal de activitate.</p> <p>Astfel, e dificil să se facă distincție între actele normative care ar putea fi aplicabile unei situații concrete.</p>
Art. 6/1. Achiziții mixte care cuprind mai multe activități	Acest articol aduce mai multă confuzie decât claritate. În primul rând, nu este clar cum facem distincția dintre „aceeași activitate” și „mai multe activități”, ca să știm ce articol va fi aplicabil. În al doilea rând, ar putea cauza abuzuri atunci când o EC va include la pachet mai multe activități, pentru a face aplicabilă o anumită lege, care ar oferi mai puțină transparență eventual, în mod artificial.

<p>7. La articolul 9 la alineatul (1) litera b), după cuvintele „gazelor naturale” se completează cu cuvintele „în contextul obligației de serviciu public”.</p>	<p>Nu e clar ce înseamnă „în contextul obligației de serviciu public”. Norma trebuie să fie clară și expusă conform cerințelor de tehnică legislativă (art.54 din Legea nr.100/2017). Directiva 2014/25/UE utilizează expresii precum ”furnizează un serviciu public”. În cazul în care autorul dorește să preia sensul acestor prevederi din Directiva UE, urmează să ajusteze textul corespunzător (în mod special cu revizuirea ”în contextul obligației”).</p>
<p>8. Articolul 18 se modifică după cum urmează: articolul se completează cu alineatele (2), (3) și (4) cu următorul cuprins:</p> <p>„(2) Prezenta lege nu se aplică contractelor și concursurilor de soluții atribuite sau organizate conform procedurilor specifice a unei instituții financiare internaționale, în cazul în care contractele sau concursurile de soluție în cauză sunt finanțate integral de instituția respectivă.</p> <p>(3) În cazul contractelor și concursurilor de soluții cofinanțate în cea mai mare parte de o instituție financiară internațională, părțile convin asupra procedurilor de atribuire aplicabile.</p>	<p>Este majorată semnificativ marja achizițiilor pentru care nu se aplică Legea 74, în timp ce nu sunt incluse deloc prevederi pentru sporirea transparenței. Una dintre rațiunile aplicării Legii 74/2020 este încurajarea concurenței pentru obținerea unor prețuri mai mici pentru consumatorii finali, care sunt cetățenii.</p> <p>Suplimentar, notăm că textul unei norme trebuie să fie clar și să nu permită interpretări diferite la aplicarea în practică. Este necesar de specificat procentul exact de cofinanțare și de evitat utilizarea expresiilor de tipul ”în cea mai mare parte”.</p>
<p>Art. 23, 23/1, 23/2</p>	<p>În planul de acțiuni al Guvernului era indicat că urmează a fi adoptat un act normativ ce vizează achizițiile pentru apărare. Nu e clară distincția între contractele de achiziții cu aspecte de apărare și securitate prevăzute de prezenta lege și cele care vor fi reglementate de viitorul act normativ. Se prezumă că Legea 74 reglementează acele aspecte de apărare și securitate care au legătură cu domeniile reglementate de această lege, dar acest lucru nu este clar și va genera interpretări diferite și chiar abuzive.</p>
<p>Art. 23/2</p> <p>(3) În cazul contractelor și concursurilor de soluții cofinanțate în cea mai mare parte de o instituție financiară internațională, părțile convin asupra procedurilor de atribuire aplicabile.</p>	<p>Textul unei norme trebuie să fie clar și să nu permită interpretări diferite la aplicarea în practică. Este necesar de specificat procentul exact de cofinanțare și de evitat utilizarea expresiilor de tipul ”în cea mai mare parte”.</p>

Art. 23/3. Contracte încheiate între entități contractante

Pentru că acest articol vine în continuarea altor articole referitor la achizițiile cu aspecte de apărare și securitate, s-ar părea că și acesta se referă la aceste aspect. Totuși nu e așa, pentru că nu se face deloc referire la aspecte de securitate și apărare. Considerăm că ar trebui să fie mai multă claritate.

Acest articol riscă să ducă la denaturarea concurenței. Deși probabil e justificat în multe situații ca o EC să încheie contracte cu alte EC, sau chiar alte persoane juridice, asta poate duce la favorizarea unor persoane juridice în detrimentul altora, deci ar putea exista un risc sporit de fraudă.

Articolul 33 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Guvernul are obligația să prezinte Parlamentului propuneri pentru a adapta codurile CPV menționate în prezenta lege, ori de câte ori modificările nomenclurii CPV trebuie să se reflecte în prezenta lege și nu implică o modificare a domeniului de aplicare al prezentei legi.

Prevedere inutilă

Articolul 49 se modifică după cum urmează: dispozițiile de la articolul 49 „Entitatea contractantă are obligația de a întocmi dosarul achiziției sectoriale și de a-l păstra în decurs de 5 ani de la inițierea procedurii de achiziție sectorială.”, devin alineatul (1) al articolului menționat;

Termenul de 5 ani este în mod insuficient, având în vedere că acordul cadru poate fi încheiat pe un termen de până la 8 ani, sau chiar și mai mult în cazuri excepționale. Considerăm că ar fi corect să fie stabilit un termen de 5 ani de la executarea contractului sau expirarea termenului de valabilitate a contractului. Termenul de 5 ani de la inițierea procedurii de achiziție nu asigură îndeplinirea scopului normei.

Articolul 64 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

”(4¹) În cazul în care comunicarea unor informații prevăzute la alin. (1) și (4) privind atribuirea contractului de achiziții, încheierea acordului-cadru sau admiterea într-un sistem dinamic de achiziții se referă la secretul comercial sau secretul de stat, conform prevederilor Codului civil sau Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat ori ar putea aduce atingere concurenței loiale dintre operatorii economici conform prevederilor Legii concurenței nr. 183/2012, comunicarea acestor informații nu este obligatorie.”

Această prevedere este una discreționară și poate genera interpretări abuzive și netransparență. Există riscul ca unele EC să utilizeze această norma formulată evaziv pentru a evita obligația de a comunica despre rezultatele unei proceduri de achiziție sectorială și, deci, de a asigura transparența procesului.

Articolul 86 se completează cu alineatul (22) cu următorul cuprins: ”(22) În cazul în care comunicarea unor informații prevăzute la alin. (21) privind finalizarea concursului de soluții se referă la secretul comercial sau secretul de stat conform prevederilor Codului civil sau Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat ori ar putea aduce atingere concurenței loiale dintre operatorii economici conform prevederilor Legii concurenței nr. 183/2012, comunicarea acestor informații nu este obligatorie.”	Risc de abuz și de evitare a transparenței.
Articolul 87 ¹ . Agenția Achiziții Publice k) emite rapoarte anuale privind sistemul de achiziții sectoriale, în baza monitorizării și analizei statistice;	Considerăm că raportarea anuală privind achizițiile sectoriale este insuficientă, prin urmare se propune completarea acestei prevederi după cum urmează: k) emite rapoarte semestriale și anuale privind sistemul de achiziții sectoriale, în baza monitorizării și analizei statistice;
Articolul 87 ¹ . Agenția Achiziții Publice	Se propune de completat cu următorul text: ”m) elaborează și actualizează anual lista entităților contractante, care reprezintă subiectul acestei legi”
Art. 67 Criteriile de selecție calitativă	Considerăm oportun de inclus următorului alineat: ”(5) Entitatea contractantă are obligația de a exclude din procedura de atribuire a contractului de achiziții sectoriale orice ofertant sau candidat care este inclus în Lista de interdicție a operatorilor economici”

SUPLIMENTAR la propunerile de mai sus, considerăm că sunt și alte aspecte importante care nu au fost incluse în proiectul hotărârii Guvernului și necesită a fi reglementate:

PROPUNERI SUPLIMENTARE	COMENTARIU
Instituirea obligației de desfășurare a achizițiilor sectoriale prin SIA RSAP	Sistemul MTender dezvoltat pentru achizițiile publice guvernate de Legea nr. 131/2015 oferă un nivel înalt de transparență și eficiență în desfășurarea achizițiilor. Deși acesta are mai multe lacune, actualmente, este unul dintre cele mai transparente sisteme de achiziții electronice, ce a contribuit în mod esențial la eficientizarea achizițiilor publice. Pledăm pentru faptul ca acest sistem să fie utilizat și pentru desfășurarea achizițiilor sectoriale guvernate de Legea nr. 74/2020. Aceasta în condițiile în care, sistemul poate fi utilizat și pentru achiziții sectoriale fără eforturi suplimentare, inclusiv financiare, ci doar anumite ajustări. →

<p><i>Instituirea obligației de desfășurare a achizițiilor sectoriale prin SIA RSAP</i></p>	<p>→ Considerăm oportun doar de a obliga prin lege ca entitățile contractante să desfășoare achizițiile prin intermediul SIA RSAP (MTender) similar autorităților contractante.</p>
<p>Aplicarea listei de interdicție în cadrul achizițiilor reglementate de Legea nr. 74/2020. Se propune includerea următorului articol:</p> <p>”Art. 74¹ Lista de interdicție a operatorilor economici</p> <p>(1) Lista de interdicție a operatorilor economici reprezintă un înscris oficial și este întocmită de către Agenția Achiziții Publice cu scopul de a limita, pe o perioadă de 3 ani, participarea operatorilor economici la procedurile de achiziție publică prevăzute de prezenta lege.</p> <p>(2) Lista de interdicție a operatorilor economici este întocmită, actualizată și întreținută în formă electronică de către Agenția Achiziții Publice conform regulamentului aprobat de Guvern.”</p>	<p>În acest moment, nu este clar dacă un operator economic din lista de interdicție poate participa la achizițiile sectoriale și nici dacă, pentru încălcări în cadrul achizițiilor sectoriale, operatorul economic este pasibil de a fi inclus în lista de interdicție. Dacă un operator economic a comis o încălcare legată de o achiziție guvernată de Legea nr. 131/2015, spre exemplu a prezentat un act fals, este clar că necesitatea de sancționare nu trebuie să fie limitată doar la achizițiile reglementate de Legea nr. 131/2015.</p>
<p>Reglementarea modului de planificare a achizițiilor sectoriale</p>	<p>Din informațiile comunicate de către unele entități contractante, adoptarea Legii 74/2020 a provocat confuzie referitor la faptul dacă, în virtutea noilor reglementări, entitățile contractante ar fi obligate să organizeze planificarea achizițiilor anual, similar Legii 131/2015. Deși acest lucru nu a fost expres prevăzut în lege, este necesară clarificarea acestui aspect.</p>
<p>Temeiurile exprese pentru anularea procedurilor de achiziție sectorială</p>	<p>Lipsa acestei reglementări la moment oferă entităților contractante o discreție nelimitată în anularea achizițiilor sectoriale. Este riscul ca entitățile contractante să anuleze achizițiile ori de cât ori nu doresc să atribuie contractul operatorului economic clasat pe primul loc.</p> <p>Similar Legii nr. 131/2015 (art. 71), este necesară o listă exhaustivă cu temeiuri pentru anularea achiziției, astfel încât entitatea contractantă să poată anula achiziția doar la incidența respectivelor temeiuri.</p>
<p>Amendarea/modificarea contractelor</p>	<p>În versiunea actuală a Legii nr. 74/2020 lipsesc reglementări cu privire la ajustarea sau modificarea contractelor. Acestea sunt necesare pentru a impune reguli clare și uniforme în această privință. În caz contrar, entitățile contractante au discreția nelimitată în modificarea contractelor. →</p>

<p><i>Amendarea/modificarea contractelor</i></p>	<p>→ Ajustarea/modificarea contractelor este un mecanism absolut necesar în special la achizițiile de lucrări, unde la etapa de executare de multe ori pot apărea noi circumstanțe ce impun necesitate de ajustare a devizului. O altă situație este în cazul contractelor multianuale, atunci când este necesară ajustarea valorii contractelor din cauza inflației sau schimbarea prețurilor la componentele prețului de cost.</p>
<p>Necesitatea DUAЕ-ului</p>	<p>DUAЕ-ul în cadrul achizițiilor publice reglementate de Legea nr. 131/2015 permite admiterea ofertelor atunci când nu a fost prezentate unele documente justificative (cum ar fi situațiile financiare, extrasul din registrul de stat al persoanelor juridice și altele). În locul acestor documente se solicită DUAЕ-ul și chiar dacă se solicită separat și documentele justificative, lipsa lor nu permite descalificarea unei oferte, iar autoritatea contractantă este obligată să solicite clarificări la acest aspect. Acest mecanism nu permite descalificarea ofertelor din motive formale cum ar fi lipsa situațiilor financiare, care nu afectează oferta depusă.</p> <p>În lipsa DUAЕ-ului, în cadrul achizițiilor sectoriale guvernate de Legea nr. 74/2020, cerințele de calificare devin mult mai rigide și un operator economic este pasibil de a fi descalificat chiar și în lipsa unui document justificativ, precum situația financiară.</p> <p>Includerea prevederilor care ar impune utilizarea DUAЕ-ului ar simplifica procedura de pregătire a documentelor pentru ofertanți, care în loc de zeci de documente justificative ar pune doar DUAЕ-ul. Or, după cum indică și ANSC, DUAЕ-ul este “un instrument pentru facilitarea participării operatorilor economici la procedurile de achiziții publice”</p>
<p>Reducerea termenelor de desfășurare a achizițiilor sectoriale</p>	<p>Legea nr. 74/2020 urmează să ofere o mai mare flexibilitate în stabilirea termenelor de desfășurare a achizițiilor sectoriale. Dacă achizițiile sectoriale vor fi efectuate prin SIA RSAP (MTender), care permite notificarea în timp real a operatorilor economici despre procedurile de achiziție lansate pe domeniul lor de activitate, nu va mai fi necesar un termen lung pentru pregătirea și depunerea ofertelor. Procesul de pregătire a ofertelor, în special în cazul achizițiilor de o simplitate redusă nu consumă mult timp, iar dacă entitatea contractantă publică și modelele de formulare este nevoie de și mai puțin timp.</p>

CREȘTERE RECORD DE PESTE 60% A VOLUMULUI CONTRACTELOR DE ACHIZIȚII ÎN 2022

» Sectorul achizițiilor publice a fost marcat, în anul 2022, de o creștere fără precedent. [Datele statistice](#) arată că volumul achizițiilor publice în anul 2022 a crescut cu 62% comparativ cu anul 2021. Respectiv, pe parcursul anului 2022, autoritățile publice din Republica Moldova au cheltuit circa 13,68 miliarde de lei pentru procurarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor.

Comparativ cu anul 2021, volumul achizițiilor publice a crescut cu 5,24 miliarde de lei. Datele statistice pe achiziții nu includ și contractele de achizițiile de valoare mică (bunuri și servicii cu valoarea estimată de până la 200 000 de lei și lucrări cu valoare de până la 250 000 de lei, fără TVA). Anterior, în [Buletinul nr. 6 „Achiziții publice în vizor”](#), am scris despre precedentul record, în care valoarea achizițiilor înregistrase o creștere record de 40%.

Așadar, în perioada de referință, autoritățile contractante au încheiat 18 096 de contracte de achiziție ca urmare a desfășurării a 6 758 de proceduri de achiziție publică. Creșterea volumului resurselor financiare publice care sunt cheltuite prin achiziții publice este o evoluție pozitivă și denotă că autoritățile publice investesc mai mult în dezvoltare, inclusiv în îmbunătățirea serviciilor publice, dezvoltarea infrastructurii etc. Dar, totodată, aceste cifre subliniază necesitatea scrutini-zării banilor publici care sunt cheltuiți anual prin sistemul de achiziții publice, precum și necesitatea implicării active a societății civile și cetățenilor în monitorizarea atentă a achizițiilor.

În același timp, în scopul analizei disponibilității și calității datelor în achiziții, am analizat și [instrumentul de analiza a datelor în achiziții \(BI module\)](#). Conform datelor disponibile, valoarea contractelor de achiziții publice atribuite în anul 2022 se cifrează la 13,24 miliarde de lei, similar datelor statistice prezentate de Agenția Achiziții Publice.

Conform instrumentului de analiza a datelor în achiziții (BI module), în perioada anului 2022, circa 1 400 de autorități contractante au atribuit contracte de achiziție publică de valoare mare. În **topul autorităților publice cu cel mai mare volum de achiziții sunt:**

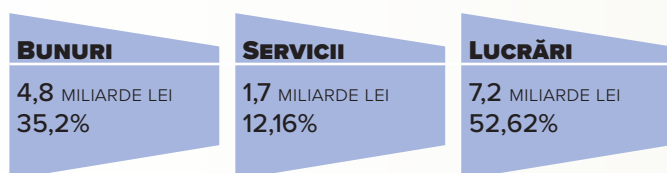

- 1 PRIMĂRIA MUN. CHIȘINĂU
2,62 miliarde de lei
- 2 MINISTERUL SĂNĂTĂȚII
1,2 miliarde de lei
- 3 DIRECȚIA GENERALĂ TRANSPORT PUBLIC ȘI
CĂI DE COMUNICAȚII CHIȘINĂU
610 milioane de lei
- 4 ÎS ADMINISTRAȚIA DE STAT A DRUMURILOR
560 milioane de lei
- 5 ADR CENTRU
344 milioane de lei

2020	2021	2022
9,04 MILIARDE LEI	8,45 MILIARDE LEI	13,68 MILIARDE LEI
12 416 CONTRACTE DE ACHIZIȚIE	13 450 CONTRACTE DE ACHIZIȚIE	18 096 CONTRACTE DE ACHIZIȚIE

Instrumentul de analiză a datelor pe achiziții BI oferă și alte date și indicatori privind achizițiile publice. Astfel, se constată că pe parcursul anului 2022, circa 2 400 de companii au fost active pe piața achizițiilor publice, participând cu oferte la licitații. Dintre acestea, circa 1 800 de companii au câștigat cel puțin un contract de achiziție publică.

Dacă analizăm din perspectiva obiectului achiziției, constatăm că **jumătate (52%) din bugetul total al achizițiilor publice au fost cheltuite pentru procurarea lucrărilor, circa o treime (35%) - pentru achiziționarea diverselor bunuri, iar circa 12% pentru procurarea serviciilor.**

În ceea ce privește încălcările pe care le admit autoritățile în achiziții, datele statistice arată că lucrurile nu s-au îmbunătățit, iar gradul de responsabilizare al autorităților contractante este unul redus. Acest fapt este demonstrat de datele privind [rezultatele monitorizării achizițiilor publice de către AAP pentru anul 2022](#).

CONFORM CONSTATĂRILOR AGENȚIEI ACHIZIȚII PUBLICE, „doar pentru 53% dintre procedurile de achiziție desfășurate cu diverse abateri de la legislație, neajunsurile depistate au fost înlăturate în totalitate. Celelalte proceduri de achiziție au fost finalizate cu abateri de la prevederile legale, corespunzător, fiind afectat întregul proces de derulare a procedurii de achiziție și încălcarea principiilor achizițiilor publice”.

Printre **cele mai frecvente încălcări admise de autorități în procesul de achiziție se numără:**

- ☒ NERESPECTAREA CERINȚELOR privind desfășurarea procedurii de negociere fără publicare;
- ☒ NERESPECTAREA PREVEDERILOR LEGALE privind cerințele de calificare, nepublicarea planurilor anuale de achiziții publice pe pagina web a autorității contractante;

- ☒ NERESPECTAREA PREVEDERILOR LEGALE privind criteriul de atribuire aplicat;
- ☒ NEÎNTOCMIREA ȘI NEPUBLICAREA anunțurilor de intenție în BAP;
- ☒ NEÎNTOCMIREA ȘI NEPUBLICAREA anunțurilor de intenție în Buletinul achizițiilor publice;
- ☒ ATRIBUIREA CONTRACTELOR operatorilor economici necalificați sau care nu corespund cerințelor stabilite;
- ☒ DUAE INCOMPLET SAU completat necorespunzător;
- ☒ etc.

Considerăm că lipsa de responsabilizare a autorităților și perpetuarea încălcărilor și ilegalităților în achiziții este determinată în special de lipsa controalelor și sancțiunilor. Or, rapoartele de monitorizare ale Agenției Achiziții Publice au caracter de recomandare.

În concluzie, se constată o evoluție pozitivă a sectorului achizițiilor publice demonstrată prin creșterea considerabilă a volumului resurselor financiare publice cheltuite pentru procurarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor de către autoritățile publice. Totuși, rezultatele monitorizării, atât realizată de către Agenția Achiziții Publice cât și de societatea civilă, indică un nivel înalt al încălcărilor și un grad redus de responsabilitate din partea autorităților contractante care nu se conformează.

*Autoare: Diana Enachi,
coordonatoare de proiecte și
expertă în achiziții publice la IDIS „Viitorul”*

ACHIZIȚIILE DE PRODUSE PETROLIERE PENTRU ANUL 2023 ÎN CADRUL PRIMĂRIEI MUNICIPIULUI BĂLȚI: FACTURI ASCUNSE ȘI VOLUME EXORBITANTE

» Peste 24 de mii de litri - de atâta combustibil ar avea nevoie Primăria mun. Bălți pentru anul 2023, care ar costa bugetul local aproape 450 de mii de lei. O [investigație realizată de Asociația pentru Drepturile Omului „Lex XXI”](#) în cadrul proiectului „Achiziții publice pe înțelesul tuturor”, desfășurat de asociație, în calitate de beneficiar de subgrant al proiectului „Consolidarea integrității în achizițiile publice”, scoate în evidență volumele exorbitante de combustibil achiziționate de Primărie, comparativ cu unele raioane sau municipiul Chișinău.

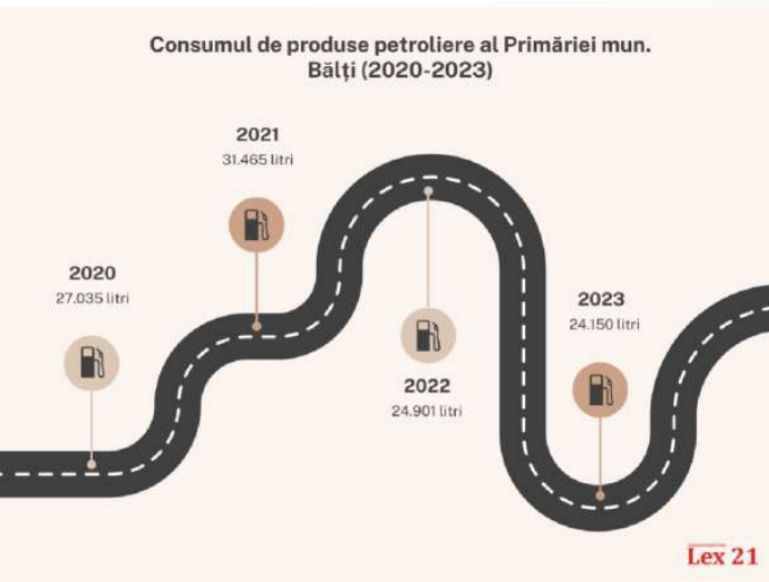
Pentru comparație, Consiliul Raional Orhei a achiziționat, în anul 2023, 21 de mii de litri de combustibil, iar Primăria mun. Bălți ar fi cumpărat cu 9% mai mult combustibil decât această localitate, având o suprafață mai mică decât raionul Orhei.

Un alt exemplu elocvent este cel al Direcției Generale Educație, Tineret și Sport a municipiului Chișinău, care a achiziționat, pentru anul 2023,

produse petroliere în volum de 8.350 de litri. În același timp, Direcția Învățământ, Tineret și Sport a municipiului Bălți a achiziționat, pentru același an, produse petroliere în volum de 6.600 de litri, deși are mult mai puține școli și elevi.

În ultimii trei ani, Primăria municipiului Bălți a înregistrat un record greu de egalat, achiziționând produse petroliere (benzină și motorină) cât să

călătorească din Moldova în Antarctica de 108 ori. Astfel, în anii 2020, 2021, 2022, Primăria mun. Bălți a achiziționat peste 83 de tone de produse petroliere, care au costat bugetul local aproape 1,3 milioane de lei.

Acesta este consumul de combustibil planificat de achiziționare. Doar la sfârșitul acestui an vom anunța dacă am cheltuit sau nu acești 24 de mii de litri. Din acești 24 de mii putem cheltui doar 15 mii de litri.

În luna martie a acestui an, Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI a expediat mai multe cereri de acces la informație către Primăria Bălți, prin care a solicitat informație cu privire la numărul și tipul de mijloace de transport care sunt în proprietatea sau la dispoziția Direcțiilor Primăriei mun. Bălți, dar și sumele de bani alocate pentru întreținerea lor, însă, pentru a primi răspuns la informațiile de interes public, Primăria a cerut bani, fapt ce este în total dezacord cu Legea privind accesul la informație, susțin autorii investigației.

„Solicitarea de taxe pentru informații de interes public este justificată prin Legea privind accesul la informație din anul 2000, doar în cazuri excepționale, când vorbim despre informație inedită, despre informație de sinteză, care necesită servicii precum traducere, sintetizarea informației și așa mai departe. Dar întrebări precum „De câte autovehicule auto dispune Direcția dumneavoastră?” nu reprezintă întrebări de sinteză. Eu sunt sigură că fiecare Direcție cunoaște de câte automobile dispune”, a spus Valeria Ciolac, reprezentanta Asociației pentru Drepturile Omului Lex XXI.

Primarul mun. Bălți, Nicolai Grigorișin, susține că, de fapt, emiterea unui răspuns oficial și consistent din partea autorităților locale, cu privire la documentarea unui subiect sau altul necesită timp, iar asta ar însemna lucru suplimentar.

„La astfel de solicitări un singur specialist lucrează probabil o săptămână sau zece zile. Deci, acest specialist lasă într-o parte lucrul său și muncește la această solicitare, identifică ce mașină și cât timp automobilul a fost în proces de reparație. Ce fel de instrumente s-au utilizat, câți litri de combustibil au fost utilizați și unde. Eu nu cred că se încalcă ceva aici, sunt sigur că încălcări în acest sens nu sunt înregistrate”, a declarat Nicolai Grigorișin, primarul mun. Bălți.

La fel, Grigorișin a adăugat că Primăria va achiziționa volumul de produse petroliere în conformitate cu necesitățile lunare de transport ale autorității publice locale.

„Acesta este consumul de combustibil planificat de achiziționare. Doar la sfârșitul acestui an vom anunța dacă am cheltuit sau nu acești 24 de mii de litri. Din acești 24 de mii putem cheltui doar 15 mii de litri”, a conchis Grigorișin.

Cât despre achizițiile publice la care a participat un singur operator economic, și anume Lukoil-Moldova, Primăria a răspuns că acest operator economic a prezentat oferta cu cel mai bun preț.

SOCIETATEA CIVILĂ LA STRAJA BANILOR PUBLICI. CE ÎNCĂLCĂRI AU ADMIS AUTORITĂȚILE DIN RÎȘCANI

» **Reprezentanții societății civile din raionul Rîșcani au identificat mai multe încălcări în activitatea autorităților. Bani publici cheltuiți nejustificat, lucrări de reparație efectuate cu încălcări, dar și cadouri de zeci de mii de lei nedeclarate. Încălcările au ieșit la iveală în procesul de monitorizare a achizițiilor publice în două instituții ale statului din raion.**

Potrivit lui Alexandru Crigan, directorului organizației „Localinvest” în cadrul proiectului au reușit să monitorizeze cum au fost cheltuiți banii alocați pentru lucrările de reparație într-un bloc al spitalului raional, dar și cum au fost gestionați banii alocați pentru întreținerea drumurilor din raionul Rîșcani. Din cauza incompetenței autorităților locale s-au admis mai multe încălcări. În procesul

de proiectare și planificare a lucrărilor nu s-a ținut cont de necesitatea instalării sistemului de electricitate, fapt ce a determinat responsabilii să identifice soluții. Atunci reprezentanții Consiliului raional și cei ai spitalului s-au acuzat reciproc pentru gafa comisă.

ALEXANDRU CRIGAN,
directorul organizației „Localinvest”:

„În procedura de reparații a laboratorului clinic s-au depistat două tipuri de abateri. S-au reparat încăperi unde nu s-a pus sistemul electric și a fost nevoie să mai facă un contract de valoare mică ulterior și pes-

te reparația făcută să facă acea instalație electrică. În plus am identificat un cadou pe care l-au făcut antreprenorii, sub formă de o cabina de dus. Am fost curioși să aflăm care

e soarta acestui cadou, a fost evaluat, este acceptabil s-au nu, iar în cazul în care e acceptabil el trebuie să se regăsească în registrul cadourilor, lucru obligatoriu prevăzut de legislația noastră, nu am primit un răspuns, referitor la care e soarta acestui cadou. Rămâne să reflectăm încă asupra situației create în aceste două instituții publice.”

Pe teritoriul Republicii Moldova au fost selectate organizații obștești care timp de un an au monitorizat felul în care s-au cheltuit banii publici.

CAROLINA UNGUREANU,
vice-direcțor IDIS „Viitorul”:

„Am avut un apel public deschis la nivel național și am selectat cele mai bune idei și proiecte la nivel național și am selectat opt organizații ale societății civile pentru a monitoriza procedurile de achiziții publice din Republica Moldova.”

Potrivit reprezentanților IDIS „Viitorul” rolul societății civile în monitorizarea procesului de gestionare a banilor publici este unul important, lucru care l-au menționat și alți reprezentanți ai ONG-urilor din regiune.

CAROLINA UNGUREANU,
vice-direcțor IDIS „Viitorul”:

„Sunt de părere că trebuie să consolidăm capacitățile autorităților sau a asociațiilor obștești la nivel național și din regiuni, pentru a veghea asupra banilor publici. Cum autoritățile contractante cheltuiesc banii cetățenilor, banii publici și bineînțeles să vină cu recomandări de îmbunătățire.”

AURORA SEREDIUC,
reprezentantă AO „Baștina”:

„Astfel de proiecte sunt necesare, actuale și la moment. E îmbucurător faptul că întreaga activitate de monitorizare a Asociației locale „Localinvest”, a fost prin prisma transparenței și întreg publicul din raion, din toată aria raionului, a știut despre proiect, a participat și s-au expus pe marginea acestui proiect.”

Acțiunile de monitorizare a achizițiilor publice ale Consiliului raional Rîșcani s-au efectuat în cadrul proiectului „Monitorizarea achizițiilor publice în cadrul instituțiilor publice locale din raionul Rîșcani”, desfășurat de Asociația obștească „Localinvest”, în calitate de beneficiar de sub-grant al proiectului „Consolidarea integrității în achizițiile publice”. Proiectul este implementat de către Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în colaborare cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență (SUA).

Sursa: www.tvn.md

PARC INDUSTRIAL PE HÂRTIE

» „Împreună vom crea un mediu favorabil investițiilor!” – e mesajul pe care îl vezi de cum deschizi pagina oficială a Parcului industrial Cahul. Pe fundal – o imagine cu o clădire modernă cu patru niveluri, iar în față o parcare, drum asfaltat și trotuare. De pe același site, aflăm că parcul are o suprafață totală de 5,8 hectare, 16 mii de metri pătrați de clădiri nefinalizate, peste 40 de mii de metri pătrați de terenuri libere, construcții auxiliare și 140 de locuri de parcare. La o primă vedere, acesta pare pregătit să-și primească rezidenții. Una e pe site, alta e în realitate. De sus, ceea ce trebuie să fie o zonă industrială cu o infrastructură bine pusă la punct, arată ca o ruină: clădiri vechi ca niște schelete de beton, terenuri lăsate în paragină. Doar o clădire pare să fi fost renovată.

Consiliului Raional Cahul este proprietarul Parcului Industrial, amplasat pe ruinele fostului Combinat de Brânzeturi. Terenul și clădirile au fost date în folosință gratuită, pe un termen de 30 de ani, de Consiliul Raional Cahul unei firme fondate de trei afaceriști locali – Sud-Invest Company SRL. Contractul a fost semnat în septembrie 2014, la doar patru luni de la fondarea acesteia. După un an și jumătate, mai exact, în martie 2016, compania a obținut prin Hotărâre de Guvern statut de parc industrial. Cu alte cuvinte, Sud-Invest Company SRL are dreptul să administreze bunul public în scop industrial, să-l amenajeze corespunzător și să selecteze agenții economici rezidenți, care vor beneficia de o serie de facilități, inclusiv

de ordin fiscal. Potrivit aceleiași Hotărâri de Guvern, agentul economic urma să racordeze acest teritoriu la rețeaua de utilități publice ale orașului Cahul în termen de doi ani. În caz contrar, risca să piardă statutul de administrator al parcului. Totodată, potrivit Planului de afaceri, agentul economic trebuia să investească 13,2 milioane de lei, inclusiv pentru a renova clădirea administrativă.

DUMITRU CREȚU,
șef interimar, Direcția Construcții și Drumuri,
Consiliul Raional Cahul:

Clădirea cum a fost așa și este. De ce au mers și au semnat că o vor restabilită. Or, pur și simplu, ca să capete contractul de como-

dat cu așa idee, cu orice fel, că știa că nu o să facă, poate. Eu, de exemplu, să fi fost, mă uitam să-mi iau asupra mea așa ceva, era să mă mai gândesc. Înseamnă că, eu intuiesc, cu orice preț au vrut să câștige teritoriul acesta, dar ce va fi mai departe – ne-om clarifica.

Planurile s-au schimbat pe parcurs, însă. În loc de renovarea clădirii administrative, s-a decis, în cele din urmă, repararea unei hale de producție, ne spune Dumitru Susanu, administratorul și unul dintre fondatorii Sud-Invest Company SRL.

DUMITRU SUSANU,
administrator, Sud-Invest Company SRL:

După ce am câștigat concursul, ne-am gândit, am făcut noi un concept, așa noi cu Consiliul împreună, cam de la ce ar fi cazul să pornim, cam ce lucrări. Și atunci noi ne-am gândit că ar fi bine să facem poate, într-adevăr, blocul administrativ. Acum, în 2022, ne-am gândit că nu mai este rezonabil să facem oficiul acesta. Clădirea este deja în stare deplorabilă. Și ne-am gândit să lansăm o producere prin care, într-adevăr, să putem argumenta la toți că este o hală, iată, noi deja am făcut-o, puteți veni, puteți deja lua în chirie sau puteți să luați o hală alături, puteți construi. Să arătăm că parcul deja, în curând, o să devină funcțional. La moment, avem investiții peste 12 milioane de lei în hala de producere.

Pe lângă investițiile private și statul a contribuit cu circa 21 de milioane de lei, oferite din bugetul Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și care au fost gestionate de Agenția de Dezvol-

tare Regională Sud, pe scurt – ADR Sud, aflată în gestiunea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale. Proiectul pentru finanțarea din Fondul Național de Dezvoltare Regională a fost depus de Consiliul Raional Cahul, în parteneriat cu Primăria Cahul și Sud-Invest Company SRL. S-au cheltuit, în mare parte, pentru lucrări de construcție sau reabilitare a rețelei de gaz, electricitate, apeduct, cât și de amenajare a teritoriului. Dorin Coroian, specialist în achiziții publice la ADR Sud ne spune că, de fapt, astfel de lucrări ar fi trebuit, potrivit Hotărârii de Guvern, să le facă Sud-Invest Company SRL, firma care administrează parcul.

DORIN COROIAN,
specialist achiziții publice, ADR Sud:

Ce am observat noi, în cazul dat, compania administratoare a avut zero aport la proiectul dat. Proiectul a fost depus de Consiliul raional Cahul. La implementare au fost implicați: Consiliul raional, ADR și finanțarea din Fond. Când a ajuns termenul ca firma dată să raporteze Guvernului investițiile pe care le face, ei au început a cere de la noi ce investiții s-au făcut, că noi trebuie să le raportăm. Ideea este că în lege scrie că investițiile date trebuie să fie făcute de această companie. Ei cumva au vrut să demonstreze că fac ceva în parc, dar, de fapt, fac ceva, dar nu cu forțele proprii și nu cu mâinile proprii, să spunem așa.

Mai mult, pentru lucrările de construcție a fost contractată o companie, alta decât cea care administrează parcul. Pentru asta, Agenția de Dezvoltare Regională Sud a organizat o procedură de achiziții publice.

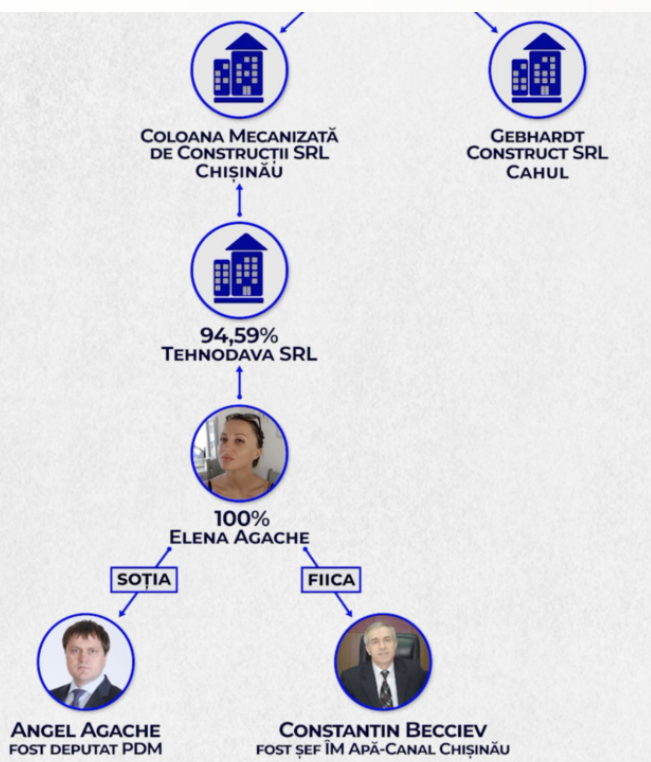
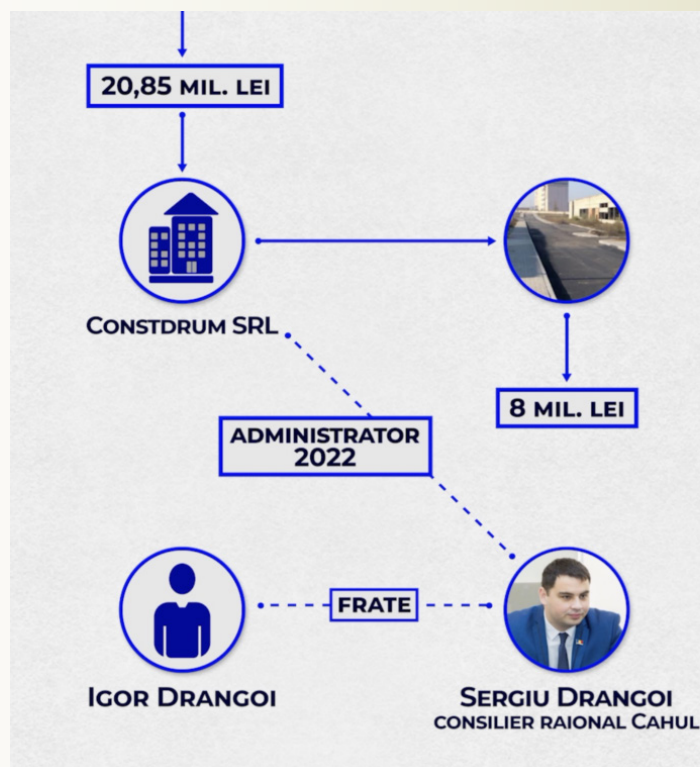
DORIN COROIOAN,
specialist achiziții publice, ADR Sud:

A fost o procedură destul de complicată. Prima licitație a fost anulată, deoarece au fost depuse doar două oferte în acea perioadă pentru lucrări. Minimum necesar era de trei. Totodată, în cadrul ofertelor au fost constatate mai multe nereguli. Operatorii economici au fost informați despre toate minusurile, să le spunem așa, care le aveau. Totuși motivul pentru care a fost anulată licitația, a fost faptul că au fost depuse doar două oferte. În procedura repetată deja se permite sau se acceptă chiar și o singură ofertă. Au fost depuse iarăși două oferte. Aceleași companii au participat.

Cele două companii care au participat la licitațiile organizate în 2017, au fost: Coloana Mecanizată de Construcții SRL, cu sediul la Chișinău, și Gebhardt Construct SRL din Cahul. La acel moment, Coloana Mecanizată de Construcții SRL era deținută de o altă companie – Tehnodava SRL, care era și încă mai este afacerea Elenei Agache, soția deputatului democrat de atunci, Angel Agache și fiica lui Constantin Becciev, fostul șef al ÎM Apă-Canal Chișinău.

Cea de-a doua companie aparținea lui Boris Susanu și mama acestuia, Nadejda. Boris Susanu este fratele lui Dumitru Susanu, actualul proprietar al Gebhardt Construct SRL. Cei doi frați dețin 45% și respectiv 51% din capitalul social al Sud-Invest Company SRL – administrația Parcului industrial Cahul, parc condus de același Dumitru Susanu. În urma licitației, câștigătoare a fost desemnată compania de la Chișinău care a încasat cele aproape 21 de milioane de lei, bani publici. La rândul ei, Coloana Mecanizată de Construcții SRL nu a făcut singură lucrările, dar a apelat și la alte companii. Printre acestea, Constdrum SRL, firmă deținută, în momentul semnării contractului de subantrepriză, de Igor Drangoi, fratele consilierului local din partea Partidului Democrat, Sergiu Drangoi.

Constdrum SRL s-a ocupat, în mare parte, de asfaltare, instalarea bordurilor și a pava-jului din plăci de beton. Valoarea contractu-lui – peste opt milioane de lei din totalul de aproape 21 de milioane cât a costat proiec-tul. Din februarie 2022, consilierul democrat Sergiu Drangoi preia conducerea firmei Con-stdrum SRL.

SERGIU DRANGOI,
administrator, Constdrum SRL:

Din câte cunosc eu, fiindcă sunt administrator de circa niciun an de zile, Coloana mecanizată în construcții SRL a subcontractat un agent economic pentru efectuarea lucrărilor pentru amenajarea stratului de beton asfaltic și a drumurilor de acces, a trotuarelor. Din ce îmi aduc aminte, a fost necesar să întrerupă contractul cu această întreprindere și a fost contractat Constdrum SRL. Constdrum SRL, practic, a finisat unele lucrări ce ține de finisarea bordurilor și trotuarelor, pentru că ele erau, practic, 70% deja instalate și a așternut stratul de beton asfaltic la Parcul industrial.

Sergiu Drangoi a fost vicepreședinte al raionului Cahul, între 2017 și 2019. A deținut pentru o perioadă scurtă de timp și interimatul funcției de director al Societății pe Acțiuni cu capital majoritar de stat, Drumuri Cahul. Cât despre un posibil conflict de interese sau favorizarea firmei fratelui său la semnarea contractului de subantrepriză pentru lucrările la Parcul industrial Cahul:

SERGIU DRANGOI,
administrator, Constdrum SRL:

Nu este un conflict de interese pentru că în perioada cât am activat eu la Consiliul raional Cahul, Constdrumul SRL nu știu dacă a avut contracte – în primul rând, dar în al doilea rând – dacă aș fi avut erau alți fondatori, alți administratori. Fratele meu a cumpărat doar acum un an această companie, acum un an și jumătate, maximum doi ani.

LUCRĂRILE LA PARCUL INDUSTRIAL CAHUL AU ÎNTRAT ÎN TOAMNA LUI 2021 ÎN VIZORUL CENTRULUI NAȚIONAL ANTICORUPȚIE care a cerut Agenției pentru Supraveghere Tehnică să facă un control al volumelor și costurilor lucrărilor de construcție. În urma verificărilor, Agenția a

constatat lucrări neexecutate în sumă de circa 16 mii 400 de lei. În martie anul trecut Centrul Național Anticorupție a pornit o cauză penală privind delapidarea averii străine, iar dosarul a fost remis conform competenței Inspectoratului de Poliție Cahul, care investighează cazul. Totuși, când vom avea un Parc Industrial la Cahul funcțional? Nu știm deocamdată.

INVESTIGAȚIA INTEGRALĂ poate fi accesată aici:
[PARC INDUSTRIAL PE HÂRTIE](#)

Acest subiect a fost produs în cadrul proiectului „Urmărim banii publici”, desfășurat de A.O. Proiectul media „CU SENS”, în calitate de beneficiar de sub-grant al proiectului „Consolidarea integrității în achizițiile publice”. Proiectul este implementat de către Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în colaborare cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență (SUA). Responsabilitatea pentru conținutul acestei înregistrări le revine în exclusivitate A.O. Proiectul media „CU SENS” și nu reflectă neapărat opinia IDIS „Viitorul” și a donatorului.

Sursa: www.cusens.md